

САВЕТ ЗА ШТАМПУ

Комисија за жалбе

Улица краљице Наталије бр. 28
11000 Београд

ПОДНОСИЛАЦ ЖАЛБЕ: ПРЕДРАГ АЗДЕЈКОВИЋ

ПОДНОСИЛАЦ ОДГОВОРА НА ЖАЛБУ: Удружење ЦРТА са седиштем у Београду, Булевар краља Александра 70, Београд, чији је законски заступник Раша Недељков, као издавач интернет портала ISTINOMER (рег.бр. IN000214)

ОДГОВОР НА ЖАЛБУ

Редакцији портала Истиномер је дана 02.03.2026. године достављена жалба Предрага Аздејковића, због наводне повреде поглавља I (тач. 1 - 4.), III (тачка 6.) и V (тачка 3.) Кодекса новинара и новинарки Србије у тексту **“Пропагандна архитектура власти у Србији: Ко је ко у Вучићевом ансамблу?”** објављеном дана 20.02.2026. године и наложено да у року од 7 дана од дана пријема жалбе достави Савету за штампу одговор на жалбу.

Удружење ЦРТА, као издавач интернет портала Истиномер у целисти оспорава жалбене наводе.

I Поводом наводне повреде поглавља I Кодекса новинара и новинарки Србије (Истинитост извештавања), подносилац одговора истиче да се редакција Истиномера приликом објављивања истраживања, стриктно руководила начелима професионалне етике и дужне новинарске пажње.

Најпре, свака изнета чињенична тврдња темељи се на веродостојним, јавно доступним и лако проверљивим изворима (његовим ранијим изјавама, гостовањима и саопштењима пренетим на интернет порталима). Околност да ови извори нису појединачно цитирани или линковани унутар самог текста анализе не нарушава њихову истинитост, већ је последица методолошког приступа студије. Наиме, предметни текст представља извештај свеобухватног истраживања комуникационе мреже, у којем се, ради прегледности и фокуса на системске наративе, износе синтетизовани налази и класификације, док се изворна емпиријска грађа чува у интерној бази података као доказни материјал.

Доказ: Преглед објава које садрже анализирани изјаве подносиоца жалбе (у прилогу одговора)

Подносилац одговора на жалбу на овом месту нарочито напомиње да анализа наратива и улога актера унутар комуникационих мрежа представља широко распрострањен приступ у савременим студијама политичких и медијских наратива. Претходна истраживања, попут *Network Propaganda*, показала су да се комуникациони екосистеми могу мапирати кроз идентификацију

кључних актера и њихове функционалне улоге - од иницијатора наратива, преко амплификатора, **до актера који наративима пружају легитимацију**. Сличне методолошке приступе примењују и извештаји *Oxford Internet Institute*, који кроз мрежну анализу друштвених медија документују организоване кампање манипулације, као и радови Кејт Старбирд (*Kate Starbird*) који системски класификују актере унутар екосистема дезинформација према њиховој улози у ширењу и консолидацији наратива. Овакав приступ омогућава да политички и медијски наративи буду сагледани као динамички, вишеслојни комуникациони систем, у коме је дистрибуција и амплификација наратива детерминисана координисаним улогама различитих актера. Сходно томе, класификација подносиоца жалбе унутар таквог система није произвољна етикета, већ резултат прецизне примене наведених истраживачких метода на прикупљене податке.

Доказ:

- Yochai Benkler, Robert Farris и Hal Roberts, *Network Propaganda: Manipulation, Disinformation, and Radicalization in American Politics* (Oxford: Oxford University Press, 2018), доступно на инку <https://library.oapen.org/handle/20.500.12657/28351>
- Samantha Bradshaw, Hannah Bailey и Philip N. Howard, *Industrialized Disinformation: 2020 Global Inventory of Organized Social Media Manipulation*, Working Paper 2021.1 (Oxford, UK: Project on Computational Propaganda, 2021), доступно на линку <https://demtech.oii.ox.ac.uk/wp-content/uploads/sites/12/2021/01/CyberTroop-Report-2020-v.2.pdf>
- Kate Starbird, „The Tactical Resonance of Disinformation“, у *Digital Media and Democratic Futures*, ур. Michael X. Delli Carpini (Philadelphia: University of Pennsylvania Press, 2019), 192–213, доступно на линку <https://academic.oup.com/book/43744/chapter-abstract/370145945?redirectedFrom=fulltext> .

Додатно, све класификације употребљене у анализи изведене су из обимне базе прикупљених података и заснивају се на стандардним аналитичким поступцима у друштвеним истраживањима. Термин „легитимизатор“, као и друге категорије коришћене у тексту, не представља вредносни суд аутора, **већ аналитичку класификацију функционалне улоге коју поједини актери имају у оквиру мапиране комуникационе мреже**. На тај начин омогућено је систематско разумевање механизма кроз које се обликује јавно мњење.

Чак и уколико би се употребљене аналитичке класификације посматрале као вредносни судови, они су ослоњени на адекватну чињеничну основу, те као такви не би могли бити предмет провере истинитости у смислу доказивања тачности саме интерпретације, већ искључиво провере постојања повода за њихово изношење. Овакав став директно је утемељен у пракси Европског суда за људска права који у бројним пресудама заузима јасан став да “постојање чињеница може доказати, док истинитост вредносних судова није подложна доказивању”, односно да је захтев да се докаже истинитост вредносног суда немогућ задатак који крши саму суштину слободе изражавања (члан 10. Конвенције), као и да су вредносни судови допуштени чак и ако су изражени снажним или провокативним језиком, под условом да имају “довољну чињеничну основу”. (видети нпр. *Dichand и други против Аустрије* представка бр. 29271/95, пресуда од 26.05.2002. ст. 42, 43). У конкретном случају, та основа су управо бројне и јавно документоване изјаве подносиоца жалбе, које су методолошки обрађене и систематизоване у оквиру истраживања.

Термини попут “легитимизатор”, “гласноговорник” или “идеолошки чувар” не носе пежоративну конотацију сами по себи, већ представљају прецизну терминологију у оквиру анализе дискурса. Ови термини описују функционалну улогу појединца у јавном комуникационом простору, а не његове личне особине или приватни морал. Притом, ови термини нису објективно увредљиви, нису подобни да омаловаже онога на кога се односе, нити су усмерени на лични интегритет или достојанство ниједног од 54 анализирана актера, па тако ни подносиоца жалбе. Ни

на који начин текстом се не указује ни на какво инкриминишуће понашање подносиоца жалбе, па се ни у ком случају не може ни закључити да је изношење става о његовом јавном деловању “оптужба”, како је то погрешно интерпретирано у жалби. Реч је управо о ставовима утемељеним на чињеницама утврђеним током вишемесечног истраживања.

У тексту је квантитативно изражена заступљеност одређених порука, при чему је прецизно наведено да је наратив “**Протести су насилни**” идентификован код 37 од укупно 54 анализирана актера. Истраживачки је закључено да овај наратив примарно служи делегитимизацији грађанског незадовољства и контроли јавне перцепције протеста, с циљем да се они прикажу као искључива опасност по стабилност државе, а не као легитиман израз политичког неслагања. Тиме се пажња јавности стратешки преусмерава са узрока протеста на њихове наводне деструктивне последице.

Подносилац жалбе је један од 37 идентификованих актера који су у својим јавним наступима континуирано користили омаловажавајући речник према учесницима студентских протеста. Конкретно, он је у више наврата учеснике свесно означавао термином “руља”¹, оптуживао их за “позиве на убиство”² и јавно заговарао “освету”³ студентима унутар академских институција, сврставао их у “блокадерски корпус” који се финансира из иностранства⁴. Будући да је овакав провокативан и оштар јавни говор подносиоца жалбе био предмет истраживања, аналитички закључци изнети у тексту представљају **директан и аргументован стручни одговор на његове сопствене иступе**. Чак и када би се ове аналитичке категорије посматрале као вредносни судови, пракса Европског суда за људска права потврђује да се оштар суд не сматра неоснованим личним нападом уколико је изазван нечијим претходним провокативним наступом (*Oberschlick против Аустрије (бр. 2)*, став 33.). Сходно томе, подносилац жалбе не може уживати заштиту од критичке анализе сопственог речника, посебно када тај речник сам по себи представља грубо кршење професионалних и етичких стандарда.

Притом, **подносилац жалбе је истакнути јавни функционер, и то члан Управног одбора Радио-телевизије Србије, те подсећамо да су границе прихватљиве критике знатно шире када су у питању јавне личности, а да је, као особа која непосредно учествује у управљању јавним медијским сервисом, подносилац жалбе дужан да покаже виши степен толеранције на критику и анализу свог деловања.**

II У погледу наводне повреде поглавља III тачка 6. Кодекса, подносилац овог одговора указује на то да се одредбе поглавља III тачка 6. Кодекса новинара Србије односе на право на одговор и обавезу уредника да објави исправку нетачне информације, те да главној уредници Истиномера до дана подношења овог одговора није достављен никакав формални захтев за исправку или одговор на предметну анализу. Сходно томе, ова одредба не може бити прекршена ако механизам који она предвиђа уопште није ни покренут од стране подносиоца жалбе.

У погледу навода да подносилац жалбе није контактиран пре објаве текста, подносилац одговора истиче да се у конкретном случају истраживање искључиво бави већ изреченим и јавно објављеним порукама. Анализа се базира на јавно доступним цитатима актера и не захтева додатно „појашњење“, јер је тај дискурс сам по себи постао легитимни предмет јавне критике. Надаље, како је подносилац жалбе јавни функционер (члан УО РТС), он је према домаћем

¹ <https://informer.rs/politika/vesti/1009805/rts-blokada-jutarnji-program-emitovanje> 17.04.2025.

² <https://pink.rs/politika/704236/na-vidovdan-treba-poslati-poruku-mira-specijalna-emisija-tv-pink-posve-cena-desavanjima-u-beogradu-na-slaviji-je-tri-puta-manje-ljudi-nego-15-marta> , 28.06.2025.

³ <https://glaszapadnesrbije.rs/27edb476-df24-455c-aecc-5e33d50549c2/Terrorom-tra%C5%BEe-medijske-slobode-Me%C4%91u-takozvanim-studentima-ispred-RTS-a-sino%C4%87-i-Jelesijevi%C4%87> 10.04.2025.

⁴ <https://pink.rs/politika/693125/evropski-parlament-treba-ukinuti-krstic-za-pink-on-sluzi-za-izivljanje-sto-se-srbije-tice-video> 14.05.2025.

законодавству и пракси ЕСЈП дужан да трпи виши степен критике у вези са својим јавним радом. Захтевати од медија да траже коментар за критичку анализу нечијих већ јавно изнетих ставова значило би омогућавање контроле над интерпретацијом јавне речи са медија на саме политичке актере. Коначно, узорак истраживања обухватио је 54 актера чији су иступи анализирани као део ширег комуникационог система. У оквиру методологије анализе садржаја, предмет анализе нису намере говорника нити њихова накнадна тумачења сопствених изјава, већ јавно објављени искази, њихова структура, контекст и улога у ширем комуникационом простору. Позивање сваког појединца да накнадно тумачи сопствене документоване изјаве обесмислило би методологију анализе садржаја, где је релевантан искључиво објављени наратив и његов утицај на јавно мњење, а не накнадно субјективно тумачење намере говорника.

III Поводом навода о повреди Поглавља V, тачка 3. Кодекса (достојанство и углед), подносилац одговора истиче да, у конкретном случају, о чему је подробније образлагано у одговору на наводе о повреди поглавља I Кодекса, о подносиоцу жалбе нису изнете лезионо подобне информације, те да је слобода изражавања упражњавана је у оквиру граница које не угрожавају право на част и углед подносиоца жалбе.

Ово пре свега стога што анализа јавног деловања не представља напад на личност, већ легитимну критику професионалног понашања јавног функционера. Термини попут “пропагандна архитектура” или “ансамбл” односе се на системски начин функционисања комуникационе мреже, а не на приватне моралне особине појединца. Као јавни функционер он је дужан трпети оштрију критику, уколико је она део дебате од јавног интереса, што је овде несумњиво случај. Повод за анализу су изјаве самог подносиоца жалбе, који се у јавном простору редовно служи провокативном и оштром терминологијом, попут називања студената “руљом”, позивања на “освету” или довођења истих у директну везу са претњама по живот председника државе. Сходно ставу ЕСЈП у предмету *Oberschlick*, овакав наступ оправдава стручну анализу која је, упркос критичком тону, далеко уздржанија од запаљивог речника самог подносиоца жалбе који је, као јавни функционер, дужан да толерише јавно испитивање сопствених ставова.

Коначно, насупрот тврдњама подносиоца жалбе изнетим у његовим завршним разматрањима, опасност по новинарску професију и плурализам не представља стручна анализа јавног дискурса, већ покушај да се носиоци јавних функција и чланови управних тела јавних сервиса амнестирају од критике и одговорности за јавно изговорену реч. **Право јавности да препозна координисане наративе који обликују друштвену стварност је врхунски јавни интерес који превазилази субјективни осећај непријатности актера који добровољно учествују у ширењу таквих наратива.**

Имајући у виду наведено, подносилац одговора на жалбу предлаже да Комисија за жалбе Савета за штампу, након спроведеног поступка донесе одлуку да текстом **“Пропагандна архитектура власти у Србији: Ко је ко у Вучићевом ансамблу?”** објављеном дана 20.02.2026. године, портал **“ISTINOMER”** није прекршио Кодекс новинара и новинарки Србије.

Прилог:

- Преглед објава које садрже анализирани изјаве подносиоца жалбе

У Београду,
9. марта 2026. године

За удружење ЦРТА,
Раша Неделков, законски заступник